

УДК 811.111 – 342

DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2022.1\(48\).259806](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2022.1(48).259806)

МЕЛОДІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВОЇ ПОВЕДІНКИ ІНДІЙСЬКИХ МОРЯКІВ

Єфанова І. А.

викладач, Національний університет “Одеська морська академія”

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6696-3203>

У статті розглядаються мелодійні особливості мовленнєвої поведінки індійських моряків. У центрі уваги даної роботи – визначення просодичних параметрів мовлення досліджуваних інформантів. Аналіз стану англійської мови в Індії показав, що англійська мова на сьогодні є найпоширенішою завдяки колоніальній політиці Британської імперії у XIX столітті. Існує три етапи становлення англійської мови в Індії. Перший етап прийшовся на епоху активної місіонерської діяльності протестанської британської церкви у XVII столітті. Другий етап тісно пов'язаний з першим, але мав залежність від внутрішніх чинників. У XVIII столітті вивчати англійську мову було дуже почесно, тому що вона стала мовою великого панства. Третя стадія становлення англійської мови припала на зріст впливу Британської Ост-Індської компанії. Мова колонізаторів дуже швидко зайняла місце офіційної. В теперешній час на індійській англійській мові розмовляють біля 350 млн. людей. У даному дослідженні зроблено спробу проаналізувати мовлення індійських моряків та визначити просодичні маркери їхньої мовленнєвої поведінки. Метою та основним завданням дослідження було проведення аудиторського аналізу, який складався з трьох етапів. Першим етапом було вивчення частотності вживання інтонаційних шкал в мовленні досліджуваних моряків. Даний етап дослідження довів, що найбільш частотною за вживанням є висхідна шкала. Другим етапом було виявлення номенклатури термінальних тонів. Результати проведеного аналізу свідчать про домінування висхідного та спадного термінального тонів. Результати дослідження темпу мовлення індійських моряків свідчать про частотність вживання швидкого та повільного темпу мовлення. Отримані експериментальним шляхом результати, дозволяють констатувати, що мовленнєва поведінка індійських моряків має варіативний характер і свідчить про емоційно-забарвлений характер мовлення.

Ключові слова: індійські моряки, просодія, варіативність, аудиторський аналіз, частотність, дослідження.

MELODIC PECULIARITIES OF INDIAN SEAFARERS' SPEECH BEHAVIOR

Yefanova I.

lecturer, National university “Odesa maritime academy”

The article deals with melodic peculiarities of speech behavior of Indian seafarers. In the focus of the given article are prosodic parameters and their definition. The analysis of the English language showed that English is the most widely spread language due to the policy of British empire in the nineteenth century. There are three stages of development of the English language in India. The first stage occupies the epoch of active missionary activity of protestant British church in the seventeenth century. The second stage is closely connected to the first one, but it depended on inner factors. It was very honorable to study English in the eighteenth century, because English became the language of nobility. The third stage referred to the influence of British East Indian company. Colonizers' language became the official one very fast. Nowadays Indian English is spoken by 350 million people. In this investigation there was an attempt to analyze the Indian seamen's speech

and define prosodic markers of their speech behavior. The purpose and the main task of the investigation was the implementation of auditory analysis, which consisted of three stages. The first stage was to define the frequency usage of intonation scales in seafarers' speech. The results of this stage showed that the most frequently used scale was the Rising one. The second stage of the research was to identify the dominant terminal tones. The results of the analysis indicate that Rising and Falling terminal tones prevail mostly. The results of the speech tempo of Indian seamen prove the frequent usage of rapid and slow speech rate. Experimentally obtained results state that speech behavior of Indian seamen has a variable character, which makes the speech emotionally colored.

Key words: *Indian seafarers, prosody, variability, auditory analysis, frequency, investigation.*

Вступ. Англійська мова займає друге місце в світі за кількістю носіїв і є офіційною мовою у 70 країнах. Це одна з найважливіших міжнародних мов, що є наслідком колоніальної політики Британської імперії у ХІХ ст. Оскільки англійська мова ще визнана мовою Міжнародної морської організації, на якій ведеться уся морська документація у світі, у даній статті спробуємо дослідити особливості мовленнєвої поведінки моряків з Індії. Дослідження просодії англійського мовлення часто привертало увагу як вітчизняних так і зарубіжних дослідників (У. Лабов, П. Траджил, Дж. Уеллс, О. І. Стереопало, О. Р. Валігура, А. А. Калита), роботи яких були направлені на виявлення просодичних параметрів мовлення носіїв та представників різних варіантів і діалектів германських мов.

Представники одеської фонетичної школи (Д. В. Бубнов, О.Я. Присяжнюк, О. В. Костроміна, Д. М. Карпова, Г. В. Галянт, В.С. Григораш) дослідили та виявили соціофонетичні особливості англійського мовлення. Дослідниками було проаналізовано просодії канадського, австралійського, валлійського, йоркширського варіантів англійської мови. Так, дослідниця О. Я. Присяжнюк визначила вплив історико-географічних факторів на інтонацію мовців Британських островів, та виявила фактори соціальної і ситуативної варіативності мовлення представників шести регіонів Великобританії (Присяжнюк, 2020: 77-95). Цікавими є висновки В.С. Григораш, яка провела гендерний аналіз жіночого та чоловічого мовлення носіїв йоркширського діалекту. Дослідниця зауважила, що жіночому мовленню властиве використання стандартних інтонаційних моделей, яких вимагає їхній соціальний статус, в той час, як в чоловічому мовленні функцію своєрідних маркерів поважності виконують нестандартні моделі (Григораш, 2014: 40-44).

Поза межами вже існуючих досліджень лишаються вивчення просодичних параметрів мовленнєвої поведінки індійців. За даними британського вченого лінгвіста Девіда Крістала, на індійській англійській мові розмовляють біля 350 млн. людей, що населяють індійські міста (Crystal, 1997). У нашому дослідженні зроблено спробу проаналізувати мовлення індійських моряків та визначити просодичні маркери їхньої мовленнєвої поведінки.

Метою даної роботи є вивчення особливостей мелодійного оформлення мовлення досліджуваних моряків. **Об'єктом** дослідження є квазіспонтанні монологічні тексти з мовлення досліджуваних інформантів – моряків з Індії.

Предметом дослідження є мелодійні характеристики мовленнєвої поведінки індійських моряків. Згідно з метою, до **завдань** дослідження входило:

- 1) дослідити стан англійської мови в Індії;
- 2) провести аудиторський аналіз основних мелодійних параметрів мовлення індійських моряків;
- 3) визначити просодичні маркери мовленнєвої поведінки досліджуваних інформантів.

Основним **методом аналізу** в роботі є аудиторський аналіз. Аудиторами виступали викладачі та аспіранти кафедри теоретичної та прикладної фонетики ОНУ ім. І. І. Мечникова, які мають досвід аудіювання. **Матеріалом** дослідження слугували чотири аудіозаписи мовлення моряків рядового та офіцерського складу: двох матросів першого класу, моториста та четвертого механіка. Записи їхнього мовлення було зроблено у польових умовах (на судні “Channel Poterne”, у період рейсу).

Таблиця 1

Тексти аудіозаписів моряків (оригінальна версія)

Інформант	Текст інформантів
Моторист Фашан Кадам	“Hi, my name is Fasham Kadam, I’m twenty seven years old. I’m from Mumbai, India. I’m working on ship around six years and mostly I did bulk careers, container ships. My hobbies are playing cricket, watching movies, sometimes reading books.”
Матрос першого класу Ман Рау	“Hi, my name is Man Rau, I’m forty seven. I’m from India. My sea experience is more than twenty years. I’ve been working on many vessels, like bulk careers, container vessels, reefers, tankers. Thank you!”
Матрос першого класу Рагу	“ Good evening, dear colleagues, my name’s Ragu, I’m fifty two years. My home town is Andrapades, India. I’m working for thirty two years at sea. I’m working at the tankers, reefers, car careers, bulk vessels and containers.”
Четвертий механік Дармір Хумар	“ Ok, I’m fourth engineer, My name is Darmir Humar and I’m thirty five years old. My home town is India, New Delhi, the Ragul. It’s a hill area, hill place, touristic place. I’ve been working in this company since 15 years and I have done so many ships like container, bulk, car career, reefer ships. My hobbies are sport games and disco, it’s very good.”

Результати та обговорення. Згідно із статистичними даними, Індія представляє собою третю, а за де-якими індійськими даними, другу англійськомовну державу у світі після Великобританії та США. Існує багато діалектів і говорів англійської мови, серед яких індійський варіант є одним з найбільших у світі.

Цікаво, чому у Індії багато населення говорить саме англійською мовою? У цієї східній країні ймовірно частіше почути англійське мовлення замість традиційного хінді. Слід зазначити, що найбільший вплив на культурний розвиток Індії зробила саме Великобританія, яка колонізувала величезні території країни. Отже, мова колонізаторів дуже швидко зайняла місце офіційної.

15 серпня 1947 року Індія отримала статус незалежності. Саме у цей час було зроблено багато спроб повернути хінді статус державної мови. Але велика кількість місцевого населення з обуренням зустріла цю спробу. Навіть, де-які мешканці штату Таміл Наду вчинили спроби самогубства на знак протесту щодо нав'язування хінді. Отже, влада була вимушена піти на поступки і залишити у статусі державних обидві мови. Безсумнівно, у сьогоденній Індії англійська мова має силу та якість державної мови. Для того, щоб підкреслити це, активіст Чандра Бан Прасад спорудив храм богині англійської мови у північному штаті Уттар Прадеш (Ел. рес. Хінгліш або хінді – англійська двомовність).

Федеративна республіка Індія складається з двадцяти восьми штатів, а також семи союзних територій. Відомо, що у різних провінціях Індії існують різні діалекти, такі як панджабі, бенгалі, тощо. В провінціях англійська мова набула статусу “хінгліш”, тобто мови, яка виникла у результаті як запозичень з літератури, так і оригінальної мови з дотриманням усіх правил та традицій, а також розмовної мови. Кембріджський словник презентує слідуєчу дефініцію слова “хінгліш”: “A mixture of the languages Hindi and English, especially the type of English used by speakers of Hindi” (El. r. dictionary.cambridge). Тобто, це своєрідна суміш мов хінді та англійської. Однак, найбільша від’ємність “хінгліша” від англійської мови полягає у вимові. Мешканці з різних частин Індії вимовляють слова з різним акцентом, а англійські слова, у свою чергу, зазнають сильних фонетичних трансформацій.

Існує три етапи становлення англійської мови в Індії. Перший етап прийшовся на епоху активної місіонерської діяльності протестанської британської церкви у XVII столітті. У зв’язку з тим, що португальські місіонери навідувалися до Індії з кінця XV століття, індійці того часу були достатньо толерантні щодо ідей християнства. Отже, англійські місіонери здобули відмінний плацдарм для дій в Індії: англійці поставили за мету обернути у християнство представників знаті, що у свою чергу, допомогло, як в розповсюдженні християнства, так і англійської мови. Тому, англійська мова в Індії вважається мовою релігійної громади. Цікаво, Біблії, які були завезені до Індії до початку XIX століття, були надруковані англійською мовою. Очевидно, що знаючі релігійні люди були вимушені вчити англійську мову. Другий етап становлення англійської мови тісно пов’язаний з першим, але він мав залежність від внутрішніх чинників. Англійська мова стала мовою великого панства. Більш того, знати англійську мову стало вигідно, у зв’язку з торгівлею між Британією та Індією. У великих морських містах процес вивчення англійської мови йшов швидше, тому як англійські кораблі приходили доволі

часто. Отже, у XVIII столітті вивчати англійську мову було дуже почесно. Третя стадія становлення англійської мови припала на зріст впливу Британської Ост-Індської компанії. Початком торгівельно-воєнного завоювання Індії Британською Ост-Індською компанією став насильницький переворот, у результаті якого командир британської армії Роберт Клайв став губернатором Бенгалії.

Англійці займали найважливіші посади в Індії, саме тому документація велася суто англійською мовою. Також англійська мова вважалася «дорогою до світла» серед місцевого населення. Англійська мова здобула статус «особливо привілейованої» після переходу індійських колоній під керівництво Британської імперії у 1857 році. Після здобуття незалежності у 1947 році територія Індії формально звільнилася від впливу Британської імперії, але більш ніж 200 років під керівництвом англійців не пройшли дарма (Ел. рес. Англійська мова в Індії: Історичний екскурс). На сьогоднішній день англійська мова набула офіційного статусу у чотирьох штатах: Маніпур, Мегхалая, Трипура, Нагаленд, а також у восьми союзних територіях. Англійську мову широко використовують як у законодавчій системі, державних і комерційних засобах масової інформації, так і у морській сфері. Зараз індійські моряки набувають широкої популярності, що пов'язано з їх дешевою робочою силою, а також з можливістю підписання робочих контрактів більш ніж на 9 місяців. Оскільки англійська мова є мовою Міжнародної морської організації, індійські моряки мають знати мову і добре володіти нею.

Як було зазначено вище, основним методом аналізу у дослідженні виступає аудиторський аналіз, першим етапом якого було визначення номенклатури та частотності основних інтонаційних шкал у мовленні досліджуваних інформантів.

Таблиця 2

Частотність вживання основних типів шкал у мовленні моряків

Інформанти	Основні шкали (%)				
	Спадна	Рівна	Висхідна	Змінна	Однонаголошена
Інформант 1	38	21	30	9	2
Інформант 2	30	19	40	11	—
Інформант 3	38	28	25	7	2
Інформант 4	21	25	45	7	2
Усереднені показники	32	23	35	9	2

Як свідчать дані з таблиці № 2, найбільш частотною є висхідна шкала (35%). Вона є більш характерною для молодих індійців і це не дивно, тому що на сучасному етапі розвитку англійського мовлення висхідна шкала є найбільш рекурентною для мовлення, як молодих британців, так і для мовлення молодих представників інших варіантів англійської мови. Дана шкала вживається як у фінальних, так і в нефінальних синтагмах. В результаті мовлення інформантів звучить доволі жваво.

Наведемо приклад вживання висхідної шкали в мовленні представника офіцерського складу, четвертого механіка на ім'я Дармір Хумар (35 років):

“My ‘name’s /Humar, my ‘home town is /India, New /Delhi, the /Ragul.”

/ .	/ .	/ .	/ .
. — .	. — .	. — .	. — .

Друге місце в мовленні моряків-індійців посідає спадна шкала (32%). Спадна шкала є найбільш типовою для мовлення британців. Як свідчать дослідження О. Я. Присяжнюк, дана шкала є найбільш частотною в мовленні інформантів з шести регіонів Великобританії.

Прикладом вживання спадної шкали є мовлення матросу першого класу на ім'я Рао (47 років):

“\Hi, my ‘name’s \Rao, I’m forty \seven”.

\ .	\ .
. — .	. — .

Вживання рівної шкали представлено 23%; незначне місце посідає змінна та однонаголошена шкали (9% та 2%).

Другим етапом аудиторського аналізу є вивчення частотності основних термінальних тонів у мовленні моряків.

Таблиця 3

Частотність вживання основних термінальних тонів у мовленні моряків

Інформанти	Основні термінальні тони (%)				
	C (\)	B (/)	P (-)	CB (V)	BC (Λ)
№ 1	48	14	31	6	1
№ 2	44	12	37	7	—
№ 3	45	42	9	2	2
№ 4	35	52	7	3	3

Примітка: С – спадний, В – висхідний, Р – рівний, СВ – спадно-висхідний, ВС – висхідно-спадний.

Згідно з даними таблиці 3, у номенклатурі термінальних тонів домінуюче місце посідає спадний термінальний тон (43 %). Рекурентність вживання висхідного термінального тону є також високою (30 %). Рівний тон посідає третє місце – (21%). Незначними за вживанням є спадно-висхідний та висхідно-спадний термінальні тони – (6% та 1,5%).

Отже, в індійському варіанті англійської мови спостерігається доволі значна варіативність у вживанні термінальних тонів. Якщо за даними О. Я. Присяжнюк (Присяжнюк, 2020: 96) у стандартній британській вимові вживання спадного тону становить 58,7%, тобто більше ніж половина, то у англійському мовленні індійських моряків спадний тон хоча і домінує, але не є таким вираженим, як у британському варіанті англійської мови.

Частотність вживання висхідного термінального тону є типовим для індійських моряків, що робить мовлення інформантів яскравим та жвавим. Заключним етапом аудиторського аналізу стало визначення темпу мовлення досліджуваних інформантів.

Таблиця 4

Темп мовлення індійських моряків

Інформанти	Дуже швидкий темп (%)	Швидкий темп (%)	Середній темп (%)	Повільний темп (%)	Дуже повільний темп (%)
№1	20	60	20	-	-
№2	-	-	-	80	20
№3	-	-	10	30	60
№4	-	70	30		

Згідно з даними таблиці №4, перше місце у вживанні темпу мовлення посідає швидкий темп (32,5%), який є характерним для вживання молодими представниками. Такий високий відсоток швидкого темпу можна пояснити тим, що молоді моряки ще не володіють навичками розмовного стилю. Друге місце займає повільний темп (27,5%), який у даному дослідженні притаманний морякам середнього віку (35-45 років). У цьому віку мовець вже досягнув деякого професійно-життєвого рівня, його мовлення підпорядковано особливостям його професійного спілкування. Дуже повільний та середній темпи мовлення посідають третє місце за вживанням: (15% та 20%). Найменший показник дуже швидкого темпу становить (5%). Очевидно, вживання дуже швидкого темпу не є маркером мовлення індійських моряків.

Висновки. Дане дослідження присвячене вивченню особливостей мовленнєвої поведінки індійських моряків, метою якого було виокремлення особливостей мелодійного оформлення мовлення досліджуваних інформантів. Основним завданням експериментальної частини дослідження було проведення аудиторського аналізу, який складався з трьох етапів. Першим етапом було вивчення частотності вживання інтонаційних шкал в мовленні досліджуваних моряків. Даний етап дослідження довів, що найбільш частотною за вживанням є висхідна шкала. Другим етапом було виявлення номенклатури термінальних

тонів. Результати проведеного аналізу свідчать про домінування висхідного та спадного термінального тонів. Результати дослідження темпу мовлення індійських моряків свідчать про частотність вживання швидкого та повільного темпу мовлення.

Отже, отримані експериментальним шляхом результати, дозволяють констатувати, що мовленнєва поведінка індійських моряків має варіативний характер і свідчить про емоційно-забарвлений характер мовлення. Перспективою подальшого дослідження є проведення комп'ютерного аналізу з виявленням частотних та динамічних характеристик мовлення індійських моряків.

Список літератури

Григораш В. С. Варіативність частотних характеристик у мовленні носіїв йоркширського діалекту. Нова філологія: збірник наукових праць. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2014. №62. С. 40 – 44.

Присяжнюк О. Я. Особливості сучасної мовної ситуації у Великобританії: варіативність та консерватизм британських діалектів. Полілог. Збірник статей молодих науковців з історії, філософії, культурології. Вип. 7. Одеса, 2020. С. 77 – 95.

Присяжнюк О. Я. Просодія гендеру на британських островах. Наукові записки Національного університету “Острозька Академія”: серія “Філологія Соціальна комунікація”. Том 31 (70) №1, 2020. Київ: Видавничий Дім “Гельветика”, 2020. С. 180 – 185.

David Crystal. The Cambridge Encyclopedia of the English Language, 1997.

Kirk Hazen. Labov: Language variation and change. West Virginia University, 2010. P. 24 – 39.

Електронний ресурс: <https://lcfreeway.com/hinglish-or-hindi>. Хінгліш або хінді – англійська двомовність.

Електронний ресурс: <https://habr.com/englishdom/blog/440850/> Англійська мова в Індії: історичний екскурс – post in a row / Habr

Електронний ресурс: <https://dictionary.cambridge.org/>

References

Grygorash, V. (2014). Variability of frequency characteristics in speech of native speakers of Yorkshire dialect. *New philology: collection of scientific works*. Zaporizhia: Zaporizhia national university, 62, 40 – 44.

Prysiashnyuk, O. Ya. (2020). Peculiarities of modern language situation in Britain: variability and conservatism of British dialects. *Polylogue. Collection of articles of young scientists in history, philosophy, cultural studies*. 7 th. edition. Odesa, 77 – 95.

Prysiashnyuk, O. Ya. (2020). Prosody of gender in the British Isles. *Scientific notes of National university “Ostrog Academy”: series “Philology Social communication”*. Volume 31 (70) №1, Kyiv: Publishing house “Helvetika”, 180 – 185.

David, Crystal (1997).. The Cambridge Encyclopedia of the English Language.

Kirk Hazen. (2010). Labov: Language variation and change. West Virginia University, 24 – 39.

Electronic resource: <https://lcfreeway.com/hinglish-or-hindi>. Hinglish or hindi – English bilingualism.

Electronic resource: <https://habr.com/englishdom/blog/440850/> English in India: historical overview.

Electronic resource: <https://dictionary.cambridge.org/>